# T092 ATĐ 4 (45) Luận A Tỳ Đạt Ma Đại Tỳ Bà Sa Q94-Trí Uẩn-Luận về Học Chi

*Tạng Luận (Linh Sơn Pháp Bảo)*

LUAÄN A TYØ ÑAÏT MA ÑAÏI TYØ BAØ SA
QUYEÅN 94

LUAÄN VEÀ HOÏC CHI (Phaàn 2)

Hoûi: Ñoái vôùi boán laoïi Thoâng haïnh nhö vaäy, ai ñaït ñöôïc maáy loaïi- rôøi boû maáy loaïi? Ñaùp: Phaàn vò caùc dò sinh khoâng coù ñaït ñöôïc-khoâng coù rôøi boû, bôûi vì boán Thoâng haïnh naøy chæ laø voâ laäu. Luùc Theá ñeä nhaát phaùp hieän roõ ôû tröôùc maét, ñaït ñöôïc moät hoaëc hai maø chöa coù gì rôøi boû. Hoûi: Trong naøy khoâng döïa vaøo dò sinh ñeå soaïn luaän maø chæ döïa vaøo Thaùnh giaû thoâi chaêng? Ñaùp: Cuõng coù Thaùnh giaû ñoái vôùi boán Thoâng haïnh khoâng coù ñaït ñöôïc-khoâng coù rôøi boû, ñoù laø töï taùnh truù trong phaàn vò tieán leân-lui suït coù nghóa veà ñaït ñöôïc vaø rôøi boû; maø trong phaàn vò tieán leân neáu chöa lìa nhieãm coõi Duïc tieán vaøo Chaùnh taùnh ly sinh, luùc truù trong Khoå phaùp trí nhaãn cho ñeán Ñaïo phaùp trí thì ñeàu khoâng coù rôøi boû-ñaït ñöôïc moät, Ñaïo loaïi trí nhaãn thì rôøi boû moät-ñaït ñöôïc moät; neáu ñaõ lìa nhieãm coõi Duïc döïa vaøo Vò chí Ñònh tieán vaøo Chaùnh taùnh ly sinh, truù trong Khoå phaùp trí nhaãn cho ñeán Ñaïo phaùp trí thì cuõng ñeàu khoâng coù rôøi boû-ñaït ñöôïc moät, Ñaïo loaïi trí nhaãn thì rôøi boû moät-ñaït ñöôïc hai; neáu döïa vaøo ñòa treân maø tieán vaøo Chaùnh taùnh ly sinh, truù trong Khoå phaùp trí nhaãn cho ñeán Ñaïo phaùp trí thì ñeàu khoâng coù rôøi boû-ñaït ñöôïc hai, Ñaïo loaïi trí nhaãn thì rôøi boû hai- ñaït ñöôïc hai. Neáu ngöôøi Döï löu höôùng veà quaû Nhaát lai, thì luùc caùc ñaïo gia haïnh- naêm ñaïo voâ giaùn-naêm ñaïo giaûi thoaùt, ñeàu khoâng coù rôøi boû-ñaït ñöôïc moät, luùc ñaïo voâ giaùn thöù saùu thì rôøi boû moät-ñaït ñöôïc moät. Neáu ngöôøi Nhaát lai höôùng veà quaû Baát hoaøn, thì luùc caùc ñaïo gia haïnh-hai ñaïo voâ giaùn-hai ñaïo giaûi thoaùt khoâng coù rôøi boû-ñaït ñöôïc moät, luùc ñaïo voâ giaùn thöù chín thì rôøi boû moät-ñaït ñöôïc hai. Neáu ngöôøi Baát hoaøn höôùng veà quaû A-la-haùn, lìa nhieãm cuûa Tónh löï thöù nhaát cho ñeán

SOÁ 1545 - LUAÄN A TYØ ÑAÏT MA ÑAÏI TYØ BAØ SA, Quyeån 94 765

lìa nhieãm cuûa Voâ sôû höõu xöù, thì luùc caùc ñaïo gia haïnh-voâ giaùn-giaûi thoaùt ñeàu khoâng coù rôøi boû-ñaït ñöôïc hai; lìa nhieãm cuûa Phi töôûng phi phi töôûng

xöù, thì caùc ñaïo gia haïnh-taùm ñaïo voâ giaùn-taùm ñaïo giaûi thoaùt, cuõng ñeàu khoâng coù rôøi boû-ñaït ñöôïc hai; luùc ñaïo voâ giaùn thöù chín thì rôøi boû hai -ñaït ñöôïc hai. Ñaây laø noùi veà phaàn vò lìa nhieãm. Neáu chöa lìa nhieãm coõi Duïc, Tín thaéng giaûi luyeän caên laøm Kieán chí, thì luùc caùc ñaïo gia haïnh khoâng coù rôøi boû-ñaït ñöôïc moät, luùc ñaïo voâ giaùn thì rôøi boû moät-ñaït ñöôïc moät. Neáu ñaõ lìa nhieãm coõi Duïc, Tín thaéng giaûi luyeän caên laøm Kieán chí, luùc caùc ñaïo gia haïnh thì khoâng coù rôøi boû- ñaït ñöôïc hai, luùc ñaïo voâ giaùn thì rôøi boû hai-ñaït ñöôïc hai. Neáu A-la-haùn Thôøi giaûi thoaùt luyeän caên laøm Baát ñoäng, thì luùc caùc ñaïo gia haïnh-taùm ñaïo voâ giaùn-taùm ñaïo giaûi thoaùt ñeàu khoâng coù rôøi boû- ñaït ñöôïc hai, luùc ñaïo voâ giaùn thöù chín thì rôøi boû hai-ñaït ñöôïc hai. Ñaây laø noùi veà phaàn vò chuyeån caên. Neáu Thaùnh giaû chöa lìa nhieãm coõi Duïc, khôûi leân caùc Voâ löôïng- Giaûi thoaùt-Thaéng xöù-Bieán xöù töông töï, vaø quaùn Baát tònh-Trì töùc nieäm- Nieäm truù..., thì caùc coâng ñöùc ñeàu khoâng coù rôøi boû-ñaït ñöôïc moät. Neáu Thaùnh giaû ñaõ lìa nhieãm coõi Duïc, khôûi leân voâ löôïng-Giaûi thoaùt-Thaéng xöù-Bieán xöù, quaùn Baát tònh-Trì töùc nieäm-caùc Nieäm truù, Voâ ngaïi giaûi-Voâ traùnh-Nguyeän trí-Ñònh bieân teá, ba Tam-ma-ñòa vaø ba truøng Tam-ma- ñòa, taïp tu veà Tónh löï daãn daét phaùt sinh naêm thaàn thoâng, thì caùc ñaïo gia haïnh-naêm ñaïo voâ giaùn-ba ñaïo giaûi thoaùt..., ñeàu khoâng coù rôøi boû-ñaït ñöôïc hai. Neáu tieán vaøo Dieät ñònh, töôûng ñeán taâm vi teá thì cuõng khoâng coù rôøi boû-ñaït ñöôïc moät, luùc taâm voâ cuøng vi teá thì khoâng coù rôøi boû-khoâng coù ñaït ñöôïc. Caùc giai ñoaïn nhö vaäy laø noùi veà phaàn vò tu coâng ñöùc. Neáu A-la-haùn trong phaàn vò lui suït, vaø phaàn vò Höõu hoïc ñaõ lìa nhieãm coõi Duïc, lui suït caên thuø thaéng truù vaøo caên yeáu keùm thì ñeàu rôøi boû hai-ñaït ñöôïc hai; phaàn vò Höõu hoïc chöa lìa nhieãm coõi Duïc, luùc lui suït caên thuø thaéng truù vaøo caên yeáu keùm. Ñeàu rôøi boû moät-ñaït ñöôïc moät. Ñaây laø noùi veà phaàn vò lui suït caên. Neáu A-la-haùn, khôûi leân Trieàn cuûa coõi Saéc-Voâ saéc maø lui suït thì rôøi boû hai-ñaït ñöôïc hai, khôûi leân Trieàn cuûa coõi Duïc maø lui suït thì rôøi boû hai-ñaït ñöôïc moät. Neáu ngöôøi Baát hoaøn, ñaõ lìa nhieãm coõi Saéc..., khôûi leân Trieàn cuûa coõi saéc... maø lui suït thì rôøi boû hai-khoâng coù ñaït ñöôïc; ngay ngöôøi Baát hoaøn, khôûi leân Trieàn cuûa coõi Duïc maø lui suït thì rôøi boû hai -ñaït ñöôïc moät. Neáu ngöôøi Nhaát lai, lui suït ñaïo cuûa quaû thuø thaéng thì rôøi boû moät-khoâng coù ñaït ñöôïc; lui suït quaû Nhaát lai thì rôøi boû moät-ñaït ñöôïc moät. Neáu ngöôøi Döï löu, lui suït ñaïo cuûa quaû thuø thaéng thì rôøi boû moät-khoâng



coù ñaït ñöôïc. Ñaây laø noùi veà phaàn vò lui suït lìa nhieãm. Lui suït coâng ñöùc khaùc, döïa theo nghóa neân bieát. Nhö luaän Thi Thieát noùi: “Coù boán loaïi Boå-ñaëc-giaø-la, ñoù laø Boå- ñaëc-giaø-la chaäm trong phaùp hieän taïi maø nhanh sau khi thaân huûy hoaïi, hoaëc coù Boå-ñaëc-giaø-la nhanh trong phaùp hieän taïi maø chaäm sau khi thaân huûy hoaïi, hoaëc coù Boå-ñaëc-giaø-la chaäm trong phaùp hieän taïi maø cuõng chaäm sau khi thaân huûy hoaïi, hoaëc coù Boå-ñaëc-giaø-la nhanh trong phaùp hieän taïi maø cuõng nhanh sau khi thaân huûy hoaïi.” Hoûi: Hai

loaïi sau coù theå nhö vaäy, hai loaïi tröôùc thì theá naøo? Bôûi vì Thaùnh giaû chuyeån sinh thì quyeát ñònh khoâng lui suït cuõng khoâng chuyeån caên, nhieàu ñôøi traõi qua coõi Duïc quyeát ñònh khoâng sinh vaøo coõi Saéc-Voâ saéc, laøm sao coù theå noùi laø hieän taïi chaäm maø ñôøi sau nhanh? Laïi laøm sao coù theå noùi hieän taïi nhanh maø ñôøi sau chaäm? Leõ naøo coù ngöôøi nhieàu ñôøi traõi qua Kieán chí, lui suït trôû thaønh Tín thaéng giaûi hay sao? Ñaùp: Luaän aáy khoâng noùi ñeán chuyeån caên vaø lui suït, maø chæ noùi ñeán tinh tieán vaø giaûi ñaõi. Neáu thaân hieän taïi giaûi ñaõi maø thaân ñôøi sau tinh tieán, thì goïi laø chaäm trong phaùp hieän taïi maø nhanh sau khi thaân huûy hoaïi. Neáu thaân hieän taïi tinh tieán maø thaân ñôøi sau giaûi ñaõi, thì goïi laø nhanh trong phaùp hieän taïi maø chaäm sau khi thaân huûy hoaïi. Neáu thaân hieän taïi giaûi ñaõi maø thaân ñôøi sau cuõng giaûi ñaõi, thì goïi laø chaäm trong phaùp hieän taïi maø cuõng chaäm sau khi thaân huûy hoaïi. Neáu thaân hieän taïi tinh tieán maø thaân ñôøi sau cuõng tinh tieán, thì goïi laø nhanh trong phaùp hieän taïi maø cuõng nhanh sau khi thaân huûy hoaïi. Nhö vaäy goïi laø yù cuûa luaän aáy ñaõ noùi. Nhö trong kinh noùi: “Coù boán loaïi haïnh: 1. Haïnh khoâng kham nhaãn. 2. Haïnh kham nhaãn. 3. Haïnh ñieàu phuïc. 4. Haïch tòch tónh”. Theá naøo laø haïnh khoâng kham nhaãn? Ñoù laø khoâng theå naøo chòu noåi noùng laïnh ñoùi khaùt, ruoài muoãi raén rít, gioù taùp möa sa, ngöôøi xaáu xuùc phaïm laán hieáp, noùi lôøi khoâng hôïp ñaïo lyù, trong thaân sinh ra caùc loaïi beänh khoå. Ñoái vôùi nhöõng ñieàu naøy khoâng theå naøo chòu ñöïng noåi, ñoù goïi laø haïnh khoâng kham nhaãn. Theá naøo laø haïnh kham nhaãn? Ñoù laø coù theå chòu ñöïng ñöôïc nhöõng söï noùng laïnh… ñaõ noùi nhö tröôùc, thì goïi laø haïnh kham nhaãn. Theá naøo laø haïnh ñieàu phuïc? Ñoù laø caên luaät nghi, thì goïi laø ñieàu phuïc. Theá naøo laø haïnh tòch tónh? Ñoù laø ñaïo voâ laäu, thì ñoù goïi laø haïnh tòch tónh. Hoûi: Laø boán Thoâng haïnh thaâu nhieáp boán haïnh aáy, hay laø boán haïnh



aáy thaâu nhieáp boán Thoâng haïnh? Ñaùp: Boán haïnh aáy thaâu nhieáp boán Thoâng haïnh, khoâng phaûi laø boán Thoâng haïnh thaâu nhieáp boán haïnh aáy. Khoâng thaâu nhieáp loaïi naøo? Ñoù laø ba loaïi tröôùc cuûa boán haïnh aáy. Nhö trong kinh noùi: “Coù boán loaïi Ñoaïn: 1. Thoâng ñoaïn chaäm veà khoå. 2. Thoâng ñoaïn nhanh veà Khoå. 3. Thoâng ñoaïn chaäm veà Laïc. 4. Thoâng ñoaïn nhanh veà Laïc.” Trong naøy, Thoâng ñoaïn chaäm veà Khoå, vì Khoå-vì chaäm cho neân noùi laø keùm; Thoâng ñoaïn nhanh veà Khoå, chæ vì Khoå cho neân noùi laø keùm; Thoâng ñoaïn chaäm veà Laïc, chæ vì chaäm cho neân noùi laø keùm; Thoâng ñoaïn nhanh veà Laïc, khoâng theå naøo ñích thöïc hieån baøy veà lôïi ích roäng lôùn cho chuùng trôøi-ngöôøi, vì khoâng roäng lôùn cho neân cuõng goïi laø keùm. Thoâng ñoaïn cuûa Ñöùc Theá Toân coù theå ñích thöïc bieåu hieän roõ raøng veà lôïi ích roäng lôùn cho chuùng trôøi – ngöôøi, cho neân chæ goïi laø Dieäu. Hoûi: Laø boán Thoâng haïnh thaâu nhieáp boán Thoâng ñoaïn, hay laø boán Thoâng ñoaïn thaâu nhieáp boán Thoâng haïnh? Ñaùp: Laàn löôït chuyeån ñoåi thaâu nhieáp laãn nhau, taát caû ñeàu tuøy theo söï vieäc, nghóa laø Thoâng ñoaïn chaäm veà Khoå töùc laø Thoâng haïnh

chaäm veà Khoå, cho ñeán Thoâng ñoaïn nhanh veà Laïc töùc laø Thoâng haïnh nhanh veà Laïc, cho neân tuøy theo söï vieäc maø laàn löôïc chuyeån ñoåi thaâu nhieáp laãn nhau. Laïi coù ngöôøi noùi: Boán Thoâng ñoaïn chæ rieâng Voâ hoïc, boán Thoâng haïnh goàm chung Hoïc vaø Voâ hoïc. Hoaëc ñöa ra caùch noùi naøy: Boán Thoâng haïnh thaâu nhieáp boán Thoâng ñoaïn, khoâng phaûi laø boán Thoâng ñoaïn thaâu nhieáp boán Thoâng haïnh. Khoâng thaâu nhieáp loaïi naøo? Ñoù laø boán Thoâng haïnh Höõu hoïc. Hoûi: Thaùnh ñaïo laø Dieäu khoâng neân goïi laø keùm, nhö luaän Phaåm Loaïi Tuùc noùi: "Theá naøo laø phaùp yeáu keùm? Ñoù laø phaùp baát thieän-höõu phuù voâ kyù." Taïi sao trong kinh noùi boán loaïi Ñoaïn coù teân goïi laø keùm? Ñaùp: keùm coù hai loaïi: 1. Keùm vì nhieãm oâ. 2. Keùm vì giaûm bôùt. Boán loaïi Thoâng ñoaïn tuy khoâng phaûi laø keùm vì nhieãm oâ, maø coù keùm vì giaûm bôùt. Coù ngöôøi ñöa ra caùch noùi naøy: Thoâng ñoaïn chaäm veà Khoå, laø Vò chí Ñònh-Tónh löï trung gian-ba Voâ saéc Ñònh, do Thaùnh ñaïo cuûa Thôøi giaûi



thoaùt thaâu nhieáp; Thoâng ñoaïn nhanh veà Khoå, töùc laø caùc Thanh vaên Thöøa cuûa ñòa aáy, do Thaùnh ñaïo cuûa Baát thôøi giaûi thoaùt thaâu nhieáp; Thoâng ñoaïn chaäm veà Laïc, laø boán Tónh löï caên baûn, do Thaùnh ñaïo cuûa Thôøi giaûi thoaùt thaâu nhieáp; trong Thoâng ñoaïn nhanh veà Laïc, khoâng theå naøo ñích thöïc hieån baøy veà lôïi ích roäng lôùn cho chuùng trôøi-ngöôøi, töùc laø boán Tónh löï caên baûn, do Thaùnh ñoaïn cuûa caùc Baát thôøi giaûi thoaùt thuoäc Thanh vaên Thöøa thaâu nhieáp; trong Thoâng ñoaïn nhanh veà Laïc, coù theå ñích thöïc bieåu hieän roõ raøng veà lôïi ích roäng lôùn cho chuùng trôøi-ngöôøi, laø Thaùnh ñaïo cuûa cuûa Phaät Thöøa thaâu nhieáp. Hoûi: Thaùnh ñaïo cuûa Ñoäc giaùc laø phaåm naøo thaâu nhieáp? Ñaùp: Coù ngöôøi ñöa ra caùch noùi naøy: Do phaåm Thanh vaên thaâu nhieáp. Laïi coù ngöôøi noùi: Thaâu nhieáp trong phaåm Phaät. Nguyeân côù theá naøo? Bôûi vì nhö Phaät khoâng coù thaày daïy maø töï mình coù naêng löïc giaùc ngoä. Coù sö khaùc noùi: Ba Thoâng ñoaïn tröôùc nhö tröôùc neân bieát; trong Thoâng ñoaïn nhanh veà Laïc, khoâng theå naøo ñích thöïc hieån baøy veà lôïi ích roäng lôùn cho chuùng trôøi-ngöôøi, laø do Thaùnh ñaïo cuûa Ñoäc giaùc thaâu nhieáp; trong Thoâng ñoaïn nhanh veà Laïc, coù theå ñích thöïc bieåu hieän roõ raøng veà lôïi ích roäng lôùn cho chuùng trôøi-ngöôøi, laø do Thaùnh ñaïo cuûa Ñöùc Theá Toân thaâu nhieáp. Hoûi: Thaùnh ñaïo cuûa Thanh vaên Baát thôøi giaûi thoaùt ôû Tónh löï caên baûn laø phaåm naøo thaâu nhieáp? Ñaùp: Coù ngöôøi ñöa ra caùch noùi naøy: Do phaåm Ñoäc giaùc thaâu nhieáp. Laïi coù ngöôøi noùi: Do phaåm Phaät thaâu nhieáp. Nguyeân côù theá naøo? Bôûi vì caên voâ laäu aáy döïa vaøo Phaät maø ñaït ñöôïc. Coù ngöôøi ñöa ra lôøi naøy: Ba Thoâng ñoaïn tröôùc laø dò sinh ôû ngoaøi; trong Thoâng ñoaïn nhanh veà Laïc, khoâng theå naøo ñích thöïc hieån baøy veà lôïi ích roäng lôùn cho chuùng trôøi-ngöôøi, laø do Thaùnh ñaïo cuûa Ñoäc giaùc thaâu nhieáp; trong Thoâng ñoaïn nhanh veà Laïc, coù theå ñích thöïc bieåu hieän roõ raøng veà lôïi ích roäng lôùn cho chuùng trôøi-ngöôøi, laø do Thaùnh ñaïo cuûa Ñöùc Theá Toân thaâu nhieáp. Hoûi: Thaùnh ñaïo cuûa Thanh vaên laø phaåm naøo thaâu nhieáp? Ñaùp: Coù ngöôøi ñöa ra caùch noùi naøy: Do phaåm Ñoäc giaùc thaâu

nhieáp. Laïi coù ngöôøi noùi: Do phaåm Phaät thaâu nhieáp. Nguyeân côù theá naøo? Bôûi vì caên voâ laäu aáy döïa vaøo Phaät maø ñaït ñöôïc. Hoaëc coù ngöôøi noùi: Ba Thoâng ñoaïn tröôùc laø caùc ngoaïi ñaïo; trong Thoâng ñoaïn nhanh veà Laïc, khoâng theå naøo ñích thöïc hieån baøy veà lôïi ích roäng lôùn cho chuùng trôøi-ngöôøi, laø do Thaùnh ñaïo cuûa Thanh vaên thaâu

SOÁ 1545 - LUAÄN A TYØ ÑAÏT MA ÑAÏI TYØ BAØ SA, Quyeån 94 769

nhieáp; trong Thoâng ñoaïn nhanh veà Laïc, coù theå ñích thöïc bieåu hieän roõ raøng veà lôïi ích roäng lôùn cho chuùng trôøi-ngöôøi, laø do Thaùnh ñaïo cuûa Ñöùc Theá Toân thaâu nhieáp. Hoûi: Thaùnh ñaïo cuûa Ñoäc giaùc laø phaåm naøo thaâu nhieáp? Ñaùp: Coù ngöôøi ñöa ra caùch noùi naøy: Do phaåm Thanh vaên thaâu nhieáp. Laïi coù ngöôøi noùi: Do phaåm Phaät thaâu nhieáp. Nguyeân côù theá naøo? Bôûi vì nhö Phaät khoâng coù thaày daïy maø töï mình coù naêng löïc giaùc ngoä. Lôøi bình: Caùc caùch noùi nhö vaäy tuy ñeàu töø yù giaùc ngoä cuûa moãi ñeä töû maø sinh ra, nhöng nghóa thaät söï thì boán loaïi Thoâng ñoaïn töùc laø boán Thoâng haïnh; hai loaïi boán Thoâng thaâu nhieáp Thaùnh ñaïo cuûa ba Thöøa, nhöng maø trong loaïi thöù tö khoâng theå naøo ñích thöïc hieån baøy veà lôïi ích roäng lôùn cho chuùng trôøi-ngöôøi thì do Thaùnh ñaïo cuûa Thanh vaên vaø Ñoäc giaùc thaâu nhieáp, coù theå ñích thöïc bieåu hieän roõ raøng veà lôïi ích roäng lôùn cho chuùng trôøi-ngöôøi thì do Thaùnh ñaïo cuûa Phaät thaâu nhieáp. Hai ñoaïn cuûa Thoâng naøy khoâng phaûi laø chæ rieâng loaïi thöù tö, trong kinh aáy khoâng noùi ñeán bôûi vì loaïi naøy chæ Thoâng ñoaïn nhanh veà Laïc, thuoäc veà thaân Phaät cho neân ñeàu laø Dieäu. Hoûi: Trong boán Thoâng haïnh thì Ñöùc Theá Toân döïa vaøo Thoâng haïnh naøo ñeå tieán vaøo Chaùnh taùnh ly sinh, ñaït ñöôïc quaû-lìa nhieãm-khoâng coøn phieàn naõo? Ñoäc giaùc döïa vaøo Thoâng haïnh naøo? Ñaùp: Ñöùc Theá Toân döïa vaøo Thoâng haïnh nhanh veà Laïc, tieán vaøo Chaùnh taùnh ly sinh, ñaït ñöôïc quaû-lìa nhieãm-khoâng coøn phieàn naõo. Vì sao bieát nhö vaäy? Bôûi vì laáy kinh laøm Thaùnh giaùo löôïng. Nhö trong kinh noùi: “Man Maãu vaøo moät luùc noï ñi ñeán nôi Ñöùc Phaät, thöa hoûi nhö vaäy: Ñöùc Theá Toân döïa vaøo Thoâng haïnh naøo, chöùng ñöôïc Voâ thöôïng Chaùnh ñaúng Chaùnh giaùc vaäy? Ñöùc Phaät baûo vôùi Man Maãu: Taát caû Nhö Lai Öùng Chaùnh Ñaúng Giaùc, ñeàu döïa vaøo Thoâng haïnh nhanh veà Laïc maø chöùng ñöôïc Voâ thöôïng Chaùnh ñaúng Boà-ñeà. Luùc baáy giôø Man Maãu lieàn ñöa ra hai vaán naïn: Ñöùc Theá Toân xöa kia nhôø vaøo saùu naêm khoå haïnh, môùi chöùng ñöôïc Voâ thöôïng Chaùnh ñaúng Boà-ñeà, taïi sao noùi laø döïa vaøo Thoâng haïnh nhanh veà Laïc? Ñöùc Phaät baûo raèng: Naøy ngöôøi ngu si! Ta khoâng nhôø vaøo saùu naêm khoå haïnh aáy ñeå chöùng Ñaïi Boà-ñeà, rôøi boû khoå haïnh aáy roài nhaän moùn aên laø chaùo söõa, sau ñoù döïa vaøo Thoâng haïnh nhanh veà Laïc, chöùng ñöôïc Voâ thöôïng Chaùnh ñaúng Boà-ñeà.” Vì vaäy cho neân bieát Ñöùc Theá Toân döïa vaøo Thoâng haïnh nhanh veà Laïc maø tieán vaøo Kieán Ñaïo… Bôûi vì döïa vaøo Tónh löï thöù tö maø tieán vaøo Chaùnh taùnh ly sinh, cho ñeán ñaït ñöôïc Boà-ñeà, chæ moät mình sinh ra Ñoäc giaùc nhö Phaät Theá Toân. Nôi nöông töïa cuûa nhieàu ngöôøi sinh ra Ñoäc giaùc thì khoâng nhaát ñònh, nhö caùc

SOÁ 1545 - LUAÄN A TYØ ÑAÏT MA ÑAÏI TYØ BAØ SA, Quyeån 94 770

Thaùnh vaên Thöøa, Toân giaû Xaù-lôïi-töû döïa vaøo Thoâng haïnh nhanh veà Khoå maø tieán vaøo Chaùnh taùnh ly sinh -ñaït ñöôïc quaû-lìa nhieãm, döïa vaøo Thoâng haïnh nhanh veà Laïc maø khoâng coøn phieàn naõo. Nguyeân côù theá naøo? Bôûi vì Toân giaû aáy döïa vaøo Vò chí Ñònh maø tieán vaøo Chaùnh taùnh ly sinh-ñaït ñöôïc quaû-lìa nhieãm, döïa vaøo Tónh löï thöù tö maø tröø heát phieàn naõo. Toân giaû Ñaïi Muïc-kieàn-lieân döïa vaøo Thoâng haïnh nhanh veà Khoå maø tieán vaøo Chaùnh taùnh ly sinh-ñaït ñöôïc quaû-lìa nhieãm vaø khoâng coøn phieàn naõo. Nguyeân côù theá naøo? Bôûi vì Toân giaû aáy döïa vaøo Vò chí Ñònh maø tieán vaøo Chaùnh taùnh ly sinh-ñaït ñöôïc quaû-lìa nhieãm, döïa vaøo Voâ saéc Ñònh maø tröø heát phieàn naõo. Hoûi: Taïi sao Xaù-lôïi-töû vaø Ñaïi Muïc-kieàn-lieân, cuøng döïa vaøo Vò chí Ñònh ñeå tieán vaøo Chaùnh taùnh ly sinh-ñaït ñöôïc quaû-lìa nhieãm, maø Xaù-lôïi-töû döïa vaøo Tónh löï thöù tö ñaït ñöôïc quaû A-la-haùn, coøn Ñaïi Muïc-kieàn-lieân thì döïa vaøo Voâ saéc Ñònh ñaït ñöôïc quaû A-la-haùn? Ñaùp: Hai Toân giaû naøy cuøng laø Thanh vaên ñeán ñaúng caáp cöùu caùnh, quyeát ñònh daàn daàn ñaït ñöôïc boán quaû Sa-moân, vì vaäy cuøng döïa vaøo Vò chí Ñònh ñeå tieán vaøo Chaùnh taùnh ly sinh, maø Toân giaû Xaù-lôïi-töû thì thöïc haønh Tyø-baùt-xaù-na, cho neân döïa vaøo Tónh löï thöù tö ñaït ñöôïc quaû A-la- haùn, coøn Toân giaû Ñaïi Muïc-kieàn-lieân thì thöïc haønh Xa-ma-tha, cho neân döïa vaøo Voâ saéc Ñònh ñaït ñöôïc quaû A-la-haùn. Hoûi: Taát caû Thanh vaên ñeán ñaúng caáp cöùu caùnh, laø ñeàu quyeát ñònh daàn daàn ñaït ñöôïc boán quaû Sa-moân hay khoâng? Ñaùp: Ñeàu quyeát ñònh daàn daàn ñaït ñöôïc boán quaû Sa-moân. Nguyeân côù theá naøo? Bôûi vì taát caû Thanh vaên ñeán ñaúng caáp cöùu caùnh, ñeàu laø ngöôøi ñi theo Ñöùc Phaät chuyeån phaùp luaân, neáu khoâng daàn daàn ñaït ñöôïc boán quaû Sa-moân, thì laøm sao taâm coù theå deã daøng hieåu vaø noùi ñoái vôùi phaùp Nhaäp-Truù-Xuaát aáy? Hoûi: Coù theå deã daøng hieåu vaø noùi veà taâm Nhaäp-Truù-Xuaát ñoái vôùi boán quaû Sa-moân, khoâng coù ai nhö Ñöùc Phaät thì leõ naøo Ñöùc Phaät cuõng daàn daàn ñaït ñöôïc boán quaû Sa-moân hay sao? Ñaùp: ÔÛ trong nghóa naøy khoâng neân vaán naïn veà Ñöùc Phaät, bôûi vì Ñöùc Phaät xöa kia luùc coøn laø Boà-taùt, ñaõ coù theå deã daøng noùi veà boán quaû Sa-moân, hôn haún Xaù-lôïi-töû truù trong phaàn vò Voâ hoïc, cho neân khoâng caàn phaûi duøng Thanh vaên ñeå vaán naïn veà Ñöùc Phaät. Nhöõng ngöôøi Thanh vaên khoâng phaûi laø nôi töï chöùng, cho neân khoâng coù theå töï taïi maø noùi cho ngöôøi khaùc. Coù ngöôøi ñöa ra caùch noùi naøy: Taát caû Thanh vaên ñeán ñaúng caáp cöùu caùnh, khoâng phaûi laø ñieàu quyeát ñònh daàn daàn ñaït ñöôïc boán quaû Sa-moân.

SOÁ 1545 - LUAÄN A TYØ ÑAÏT MA ÑAÏI TYØ BAØ SA, Quyeån 94 771

Nguyeân côù theá naøo? Bôûi vì neáu hoï ôû phaàn vò dò sinh, tröôùc ñaây ñaõ lìa nhieãm coõi Duïc, leõ naøo gaëp laïi Ñöùc Phaät noùi phaùp, caàn phaûi lui suït roài sau môùi höôùng ñeán quaû Döï löu hay sao? Hoûi: Neáu nhö vaäy thì laøm sao coù theå deã daøng hieåu vaø noùi veà boán quaû Sa-moân? Ñaùp: Ñieàu naøy khoâng neân chaát vaán, nhö A-nan-ñaø laø ngöôøi caên taùnh chaäm chaïp, tuy ôû phaàn vò

Hoïc maø coù theå deã daøng noùi veà boán quaû Sa-moân, coù theå khieán cho voâ löôïng traêm ngaøn höõu tình thaønh baäc A-la- haùn, huoáng laø ngöôøi caên taùnh nhanh nhaïy sieâu vieät höôùng veà chöùng ñaéc truù trong ñòa Voâ hoïc maø khoâng coù theå noùi hay sao? Lôøi bình: Neân ñöa ra caùch noùi naøy: Taát caû Thanh vaên ñeán ñaúng caáp cöùu caùnh, ñeàu quyeát ñònh daàn daàn ñaït ñöôïc boán quaû Sa-moân, khoâng bôûi vì coù theå noùi ra maø chæ vì phaùp voán nhö vaäy. Nghóa laø haèng ha sa soá Nhö Lai ÖÙng Chaùnh Ñaúng Giaùc, voán coù ñeä töû Thanh vaên ñeán ñaúng caáp cöùu caùnh, ñeàu daàn daàn chöùng ñöôïc boán quaû Sa-moân. Vì theá cho neân phaùp voán nhö vaäy, khoâng caàn phaûi chaát vaán laøm gì! Nhö Ñöùc Theá Toân noùi: “A-la-haùn khoâng coøn phieàn naõo thì thaønh töïu möôøi chi Voâ hoïc.” Trong naøy, theá naøo laø möôøi chi voâ hoïc? Ñoù laø Chaùnh kieán Voâ hoïc cho ñeán Chaùnh ñònh Voâ hoïc, vaø Chaùnh giaûi thoaùt- Chaùnh trí Voâ hoïc. Hoûi: Phaàn vò Hoïc laø coù Chaùnh giaûi thoaùt-Chaùnh trí hay khoâng? Neáu coù thì trong naøy taïi sao khoâng noùi ñeán? Neáu khoâng coù thì trong kinh ñaõ noùi neân thoâng hieåu theá naøo? Nhö trong kinh noùi: “Toân giaû Xaù-lôïi- töû an uûi noùi cho Tröôûng giaû Caáp-coâ-ñoäc bieát raèng: Ñöøng sôï, ñöøng sôï! Khoâng nghe dò sinh bôûi vì thaønh töïu baát tín-caù giôùi-ít nghe-keo kieät-aùc tueä, taø kieán-taø tö duy-taø thaéng giaûi-taø giaûi thoaùt-taø trí, cho neân sôï rôi vaøo ñòa nguïc-baøng sinh-coõi quyû. OÂng ñaõ vónh vieãn ñoaïn tröø baát tín-aùc giôùi cho ñeán taø giaûi thoaùt-taø trí, thaùnh töïu tín-giôùi-vaên-xaû-tueä, Chaùnh kieán-Chaùnh tö duy-Chaùnh thaéng giaûi-Chaùnh giaûi thoaùt-Chaùnh trí, cho neân khoâng caàn phaûi lo sôï.” Ñaùp: Neân ñöa ra caùch noùi naøy: Phaàn vò Hoïc cuõng coù Chaùnh giaûi thoaùt vaø Chaùnh trí. Hoûi: Neáu nhö vaäy thì taïi sao trong naøy khoâng noùi ñeán? Ñaùp: Coù hai loaïi Coù: 1. Coù thuoäc veà Theå. 2. Coù thuoäc veà Chi. Phaàn vò Hoïc tuy coù Theå cuûa Chaùnh giaûi thoaùt-Chaùnh trí, maø khoâng thieát laäp laøm chi thuoäc Chaùnh giaûi thoaùt-Chaùnh trí.

SOÁ 1545 - LUAÄN A TYØ ÑAÏT MA ÑAÏI TYØ BAØ SA, Quyeån 94 772

Hoûi: Vì sao phaàn vò Voâ hoïc thieát laäp Chaùnh giaûi thoaùt-Chaùnh trí laøm Chi, maø phaàn vò Hoïc thì khoâng thieát laäp? Ñaùp: Vì döïa vaøo theá maïnh maø thieát laäp, nghóa laø trong caùc phaùp thì phaùp Voâ hoïc maïnh hôn chöù khoâng phaûi laø phaùp Hoïc, trong Boå-ñaëc-giaø- la thì Boå-ñaëc-giaø-la Voâ hoïc maïnh hôn chöù khoâng phaûi laø Boå-ñaëc-giaø-la Hoïc, vì vaäy phaàn vò Hoïc tuy coù hai loaïi naøy maø khoâng thieát laäp laøm chi. Laïi nöõa, chæ rieâng phaàn vò Voâ hoïc thì Chaùnh giaûi thoaùt vaø Chaùnh trí coù nhieàu theá duïng, töï taùnh maïnh hôn, lìa moïi loãi laàm tai hoïa, cho neân thieát laäp laøm Chi, chæ rieâng phaàn vò Voâ hoïc thì Chaùnh giaûi thoaùt vaø Chaùnh trí ñaõ ñoaïn taát caû goác reã cuûa Höõu (quaû baùo), cho neân thieát laäp laøm Chi. Laïi nöõa, chæ rieâng taâm Voâ hoïc coù ñuû hai loaïi giaûi thoaùt: 1. Töï taùnh. 2. Töông tuïc. Bôûi vì noù töông öng vôùi Thaéng giaûi vaø Trí, cho neân thieát laäp laøm Chi. Hai taâm giaûi thoaùt thì khoâng phaûi laø sai bieät, neân laøm thaønh boán caâu phaân bieät: 1. Hoaëc coù taâm laø töï taùnh giaûi thoaùt maø khoâng phaûi laø töông tuïc giaûi thoaùt, ñoù laø taâm voâ laäu Höõu hoïc. 2. Hoaëc coù taâm laø töông tuïc giaûi thoaùt maø khoâng phaûi laø töï taùnh giaûi thoaùt, ñoù

laø taâm höõu laäu Voâ hoïc. 3. Hoaëc coù taâm laø töï taùnh giaûi thoaùt maø cuõng laø töông tuïc giaûi tho- aùt, ñoù laø taâm voâ laäu Voâ hoïc. 4. Hoaëc coù taâm khoâng phaûi laø töï taùnh giaûi thoaùt cuõng khoâng phaûi laø töông tuïc giaûi thoaùt, ñoù laø taâm höõu laäu Höõu hoïc vaø taâm cuûa taát caû dò sinh. Laïi nöõa, Chaùnh giaûi thoaùt vaø Chaùnh trí cuûa Höõu hoïc, bò taø giaûi thoaùt-taø trí laøm cho che laáp vaø giaûm suùt, cho neân khoâng thieát laäp laøm Chi. Hoûi: Chaùnh kieán-Chaùnh tö duy... Höõu hoïc cuõng bò taø kieán-taø tö duy... laøm cho che laáp vaø giaûm suùt, taïi sao laïi thieát laäp laøm Chi? Ñaùp: Chaùnh kieán-Chaùnh tö duy... Höõu hoïc töï mình ñoaïn taø kieán-taø tö duy..., taát caû phieàn naõo coù haïi-giaëc thuø phieàn naõo gioáng nhö aùo giaùp vaø binh khí, cho neân thieát laäp laøm Chi. Hoûi: Chaùnh giaûi thoaùt-Chaùnh trí Höõu hoïc, leõ naøo khoâng coù naêng löïc laøm haïi caùc phieàn naõo hay sao? Ñaùp: Giaûi thoaùt khoâng phaûi laø ñích thöïc laøm haïi caùc phieàn naõo, maø laøm haïi phieàn naõo roài môùi ñöôïc giaûi thoaùt; Chaùnh trí tuy coù naêng löïc laøm haïi taát caû phieàn naõo do tu maø ñoaïn, nhöng khoâng coù naêng löïc laøm haïi phieàn naõo do kieán maø ñoaïn, cho neân khoâng thieát laäp laøm Chi. Laïi



nöõa, chæ rieâng Chaùnh giaûi thoaùt-Chaùnh trí cuûa phaàn vò Voâ hoïc, khoâng coù phaùp traùi ngöôïc nhau, cho neân thieát laäp laøm Chi. Phaùp traùi ngöôïc nhau, ñoù laø taø giaûi thoaùt vaø taø trí. Laïi nöõa, chæ rieâng taâm Voâ hoïc laø giaûi thoaùt toaøn phaàn, bôûi vì taâm töông öng vôùi Thaéng giaûi vaø Trí, cho neân thieát laäp laøm Chi, chöù khoâng phaûi laø nhö taâm Hoïc chæ giaûi thoaùt phaàn ít, ñoù laø taát caû phieàn naõo do kieán maø ñoaïn; khoâng giaûi thoaùt phaàn ít, ñoù laø taát caû phieàn naõo do tu maø ñoaïn. Laïi nöõa, chæ rieâng taâm Voâ hoïc laø giaûi thoaùt taát caû, lìa taát caû heä thuoäc, bôûi vì taâm töông öng vôùi Thaéng vaø Trí, cho neân thieát laäp laøm Chi. Giaûi thoaùt taát caû, ñoù laø ñoái vôùi phieàn naõo cuûa naêm Boä; lìa taát caû heä thuoäc, ñoù laø ñoái vôùi sôû duyeân cuûa naêm Boä. Laïi nöõa, chæ rieâng taâm Voâ hoïc laø giaûi thoaùt taát caû chöôùng ngaïi, xa lìa taát caû chöôùng ngaïi, bôûi vì taâm töông öng vôùi Thaéng giaûi vaø Trí, cho neân thieát laäp laøm Chi. Giaûi thoaùt taát caû chöôùng ngaïi, ñoù laø ñoái vôùi chöôùng ngaïi cuûa naêm Boä; xa lìa taát caû chöôùng ngaïi, ñoù laø ñoái vôùi sôû duyeân cuûa naêm Boä. Laïi nöõa, chæ rieâng phaàn vò Voâ hoïc laø ñoaïn aùi nhö daây maây, lìa moïi söï raøng buoäc, bôûi vì hai phaùp aáy cho neân thieát laäp laøm Chi. Laïi nöõa, chæ rieâng phaàn vò Voâ hoïc laø ñoaïn buùi toùc naëng cuûa phieàn naõo döïa vaøo Höõu Ñaûnh, bôûi vì hai phaùp aáycho neân thieát laäp laøm Chi. Laïi nöõa, chæ rieâng phaàn vò Voâ hoïc laø ñaõ caét boû ñaàu toùc phieàn naõo cuûa ba coõi, bôûi vì hai phaùp aáy cho neân thieát laäp laøm Chi. Laïi nöõa, chæ rieâng phaàn vò Voâ hoïc laø giaûi thoaùt troïn veïn, bôûi vì hai phaùp aáy cho neân thieát laäp laøm Chi. Laïi nöõa, chæ rieâng phaàn vò Voâ hoïc coù nieàm vui Khinh an hôn haún chöù khoâng phaûi laø phieàn naõo noùng böùc laøm cho toån haïi. Chæ rieâng phaàn vò Voâ hoïc caûm nhaän nieàm vui Khinh an thuø thaéng roäng lôùn, bôûi vì nhöõng söï nghieäp caàn laøm ñaõ laøm xong; nhö vò vua ñaõ laøm haïi taát caû giaëc thuø, maø thuï höôûng

nieàm vui söôùng thuø thaéng roäng lôùn. Chæ rieâng phaàn vò Voâ hoïc ñaõ dieät heát taát caû phieàn naõo, bôûi vì yù nieäm-ngoân töø hoaøn toaøn vaéng laëng.chæ rieâng phaàn vò Voâ hoïc ñaõ vaát boû gaùnh naëng cuûa Uaån nhieãm oâ, maø coù ñöôïc caùi gaùnh cuûa Uaån toaøn laø thanh tònh. Chæ rieâng phaàn vò Voâ hoïc ñaõ vöùt boû Giôùi-Xöù noùng böùc phieàn muoän, maø coù ñöôïc Giôùi-Xöù maùt meû trong laønh. Chæ rieâng phaàn vò Voâ hoïc ñaõ vöùt boû nôi nöông töïa cuûa caên baát thieän, maø coù ñöôïc nôi nöông töïa cuûa caên thieän. Chæ rieâng phaàn vò Voâ hoïc ñaõ vöùt boû töï Theå cuûa phieàn naõo, maø coù ñöôïc töï Theå cuûa thanh tònh. Chæ rieâng phaàn vò Voâ hoïc laø thöûa ruoäng coâng ñöùc cuûa caùc theá gian, nhö Ñöùc Theá Toân noùi:

SOÁ 1545 - LUAÄN A TYØ ÑAÏT MA ÑAÏI TYØ BAØ SA, Quyeån 94 774

“Neáu ngöôøi coù tham lam-saân giaän..., nhö ruoäng coù coû daïi moïc ñaày, Cho neân ruoäng lìa boû tham lam..., ngöôøi boá thí ñöôïc quaû to lôùn.” Chæ rieâng phaàn vò Voâ hoïc bò laøm toån haïi thì mang laáy toäi voâ giaùn. Chæ rieâng phaàn vò Voâ hoïc phaù tan taát caû vöôùng maéc, ñoaïn heát taát caû raøng buoäc, lìa boû taát caû chöôùng ngaïi. Chæ rieâng phaàn vò Voâ hoïc bieát taát caû boán loaïi aên (Thöïc) vaø boán Thöùc truù, vöôït leân treân chín loaïi cö truù cuûa höõu tình. Chæ rieâng phaàn vò Voâ hoïc laø coù coâng ñöùc hieän haønh khoâng coù gì taïp ueá, ñoù laø chæ coù Dieäu haïnh chöù khoâng coù caùc aùc haïnh, chæ coù caên thieän chöù khoâng coù caên baát thieän. Bôûi vì caùc loaïi nhaân duyeân nhö vaäy, cho neân chæ rieâng Chaùnh giaûi thoaùt-Chaùnh trí cuûa phaàn vò Voâ hoïc ñöôïc thieát laäp laøm Chi. Hoûi: Neáu phaàn vò Höõu hoïc coù taø giaûi thoaùt vaø taø trí, thì trong kinh ñaõ noùi neân thoâng hieåu theá naøo? Nhö noùi: “Naøy Tröôûng giaû! Ñöøng sôï, ñöøng sôï! OÂng ñaõ vónh vieãn ñoaïn tröø baát tín-aùc giôùi cho ñeán taø giaûi thoaùt- taø trí.” Ñaùp: Taø giaûi thoaùt-taø trí coù hai loaïi: 1. Coù theå laøm cho höõu tình rôi vaøo ba neõo aùc, töùc laø loaïi aáy do kieán maø ñoaïn ñaõ vónh vieãn ñoaïn tröø. 2. Khoâng laøm cho höõu tình rôi vaøo ba neõo aùc, töùc laø loaïi aáy do tu maø ñoaïn haõy coøn thaønh töïu. Nhö trong kinh noùi: “Ñöùc Phaät baûo vôùi A-nan: Xaù-lôïi-töû laø Tyø kheo thoâng minh trí tueä, coù theå deã daøng phaân tích rieâng bieät veà möôøi loaïi nghóa cuûa boán chi Döï löu cho Tröôûng giaû Caáp-coâ-ñoäc.” Hoûi: Theá naøo laø phaân tích rieâng bieät veà möôøi loaïi nghóa cuûa boán chi Döï löu? Ñaùp: Hieáp Toân giaû noùi raèng: “Ñoái vôùi moãi moät chi Döï löu, ñeàu duøng möôøi nghóa ñeå phaân bieät, ñoù laø duøng möôøi nghóa ñeå phaân bieät veà thaân caän baäc Thieän só, cho ñeán duøng möôøi nghóa ñeå phaân bieät veà phaùp Tuøy phaùp haønh.” Toân giaû Voïng Maõn ñöa ra caùch noùi nhö vaäy: “Duøng Tín ñeå phaân bieät veà thaân caän baäc Thieän só, duøng Vaên ñeå phaân bieät veà laéng nghe Chaùnh phaùp, duøng Chaùnh kieán ñeå phaân bieät veà taùc yù nhö lyù, duøng nhöõng nghóa khaùc ñeå phaân bieät veà phaùp Tuøy phaùp haønh.” Toân giaû Dieäu AÂm ñöa ra caùch noùi nhö vaäy: “Duøng Tín vaø Giôùi ñeå phaân bieät veà thaân caän baäc Thieän só, duøng Vaên ñeå phaân bieät veà laéng nghe Chaùnh phaùp, duøng Chaùnh kieán ñeå phaân bieät veà taùc yù nhö lyù, duøng nhöõng nghóa khaùc ñeå phaân bieät veà phaùp Tuøy phaùp haønh.”

SOÁ 1545 - LUAÄN A TYØ ÑAÏT MA ÑAÏI TYØ BAØ SA, Quyeån 94 775

Caùc Luaän sö A-tyø-ñaït-ma noùi: “Duøng Tín vaø Giôùi ñeå phaân bieät veà thaân caän baäc Thieän só, duøng Vaên vaø Tueä ñeå phaân bieät veà laéng nghe Chaùnh phaùp, duøng Chaùnh kieán ñeå phaân bieät veà taùc yù nhö lyù, duøng nhöõng nghóa khaùc ñeå phaân bieät veà phaùp Tuøy phaùp haønh.” Toân giaû Theá Höõu ñöa ra caùch noùi nhö vaäy: “Duøng Tín-Giôùi vaø Xaû ñeå phaân bieät veà thaân caän baäc Thieän só, duøng Vaên vaø Tueä ñeå phaân bieät veà laéng nghe Chaùnh phaùp, duøng Chaùnh kieán ñeå phaân bieät veà taùc yù nhö lyù, duøng nhöõng nghóa khaùc ñeå phaân bieät veà phaùp Tuøy phaùp haønh.” Ñaïi ñöùc noùi raèng: “Toân giaû Xaù-lôïi-töû kheùo leùo phaân bieät veà boán chi Döï löu vaø boán Chöùng tònh cho Tröôûng giaû Caáp-coâ-ñoäc. Boán chi Döï löu töùc laø phaân bieät veà boán chi Döï löu, möôøi loaïi nghóa töùc laø phaân bieät veà boán Chöùng tònh, ñoù laø duøng ba söï ñeå phaân bieät veà boán Chöùng tònh: 1. Bôûi vì töï taùnh. 2. Bôûi vì ñaúng khôûi. 3. Bôûi vì ñaúng löu. Bôûi vì töï taùnh, ñoù laø Tín vaø Giôùi. Bôûi vì ñaúng khôûi, ñoù laø Vaên-Xaû- Tueä-Chaùnh kieán-Chaùnh tö duy, nhôø vaøo Vaên-Tueä cho neân cuøng phaùt khôûi ñoái vôùi Tín, nhôø vaøo Chaùnh tö duy maø cuøng phaùt khôûi ñoái vôùi Giôùi, nhôø vaøo Xaû-Chaùnh kieán maø Tín vaø Giôùi ñöôïc taêng tröôûng. Bôûi vì ñaúng löu, ñoù laø Chaùnh thaéng giaûi-Chaùnh giaûi thoaùt vaù Chaùnh trí.” Hoûi: Chaùnh thaéng giaûi-Chaùnh giaûi thoaùt coù gì sai bieät? Ñaùp: Phaàn vò nhaân thì goïi laø Chaùnh thaéng giaûi, phaàn vò quaû thì goïi laø Chaùnh giaûi thoaùt. Laïi nöõa, luùc gia haïnh thì goïi laø Chaùnh thaéng giaûi, ñeán keát quaû cuoái cuøng thì goïi laø Chaùnh giaûi thoaùt. Hoûi: Vaên-Tueä-Chaùnh kieán-Chaùnh trí coù gì sai bieät? Ñaùp: Vaên laø do Vaên maø thaønh tueä; Tueä laø do Tö maø thaønh tueä; Chaùnh kieán-Chaùnh trí laø do tu maø thaønh tueä, nhaân thì goïi laø Chaùnh kieán, quaû thì goïi laø Chaùnh trí. Toân giaû Taû Thoï ñöa ra caùch noùi nhö vaäy: Duøng möôøi loaïi nghóa ñeå phaân bieät veà boán chi Döï löu, vaø quaû Ñaúng löu aáy, nghóa laø duøng Tín- Giôùi vaø Xaû ñeå phaân bieät veà thaân caän baäc Thieän só, duøng Vaên ñeå phaân bieät veà laéng nghe Chaùnh phaùp, duøng Chaùnh tö duy-Chaùnh thaéng giaûi ñeå phaân bieät veà taùc yù nhö lyù, duøng Tueä-Chaùnh kieán ñeå phaân bieät veà phaùp Tuøy phaùp haønh, duøng Chaùnh giaûi thoaùt-Chaùnh trí ñeå phaân bieät veà quaû Ñaúng löu aáy.” Vuï Toân giaû noùi: “Trong naøy duøng möôøi nghóa laøm naêm söï ñeå phaân bieät veà boán Chöùng tònh: 1. Bôûi vì töï taùnh, ñoù laø Tín-Giôùi.

SOÁ 1545 - LUAÄN A TYØ ÑAÏT MA ÑAÏI TYØ BAØ SA, Quyeån 94 776

2. Bôûi vì töông töï, ñoù laø Xaû-Chaùnh thaéng giaûi. 3. Bôûi vì gia haïnh, ñoù laø Vaên vaø Tueä. 4. Bôûi vì tuøy thuaän, ñoù laø Chaùnh kieán-Chaùnh tö duy. 5. Bôûi vì quaû, ñoù laø Chaùnh giaûi thoaùt-Chaùnh trí.” Toân giaû Giaùc Thieân ñöa ra caùch noùi nhö vaäy: “Trong naøy duøng möôøi nghóa ñeå phaân bieät veà boán chi Döï löu, nghóa laø duøng Tín-Giôùi-Xaû ñeå phaân bieät veà thaân caän baäc Thieän só, duøng Vaên vaø Tueä ñeå phaân bieät veà laéng nghe Chaùnh phaùp, duøng Chaùnh tö duy ñeå phaân bieät veà taùc yù nhö lyù, duøng nhöõng nghóa khaùc ñeå phaân bieät veà

phaùp Tuøy phaùp haønh.” Hoûi: Vì sao goïi laø A-la-haùn? Ñaùp: ÖÙng thoï söï cuùng döôøng thuø thaéng cuûa theá gian, cho neân goïi laø A-la-haùn, nghóa laø theá gian khoâng coù maïng duyeân thanh tònh thì khoâng phaûi laø söï öùng thoï cuûa A-la-haùn. Laïi nöõa, A La coù nghóa laø taát caû phieàn naõo, Haùn goïi laø coù naêng löïc laøm haïi; duøng dao saéc cuûa tueä laøm haïi giaëc phieàn naõo khieán cho khoâng coøn soùt laïi, cho neân goïi laø A-la-haùn. Laïi nöõa, La Haùn goïi laø sinh, A laø nghóa cuûa khoâng coù; bôûi vì khoâng coù sinh, cho neân goïi laø A-la-haùn, baäc aáy ôû trong phaùp sinh töû cuûa caùc coõi-caùc neõo-caùc loaïi sinh, khoâng coøn sinh nöõa. Laïi nöõa, Haùn goïi laø taát caû phaùp aùc-baát thieän, A-La ñoù laø nghóa cuûa xa lìa; xa lìa caùc phaùp aùc-baát thieän, cho neân goïi laø A-la-haùn. Trong naøy, aùc coù nghóa laø nghieäp baát thieän, baát thieän coù nghóa laø taát caû phieàn naõo, bôûi vì chöôùng ngaïi ñeán phaùp thieän cho neân noùi laø baát thieän, laø nghóa traùi vôùi thieän. Nhö coù tuïng noùi: “Xa lìa caùc phaùp aùc-baát thieän, an truù trong thaéng nghóa caùc phaùp, ÖÙng thoï cuùng döôøng cuûa theá gian, cho neân goïi laø A-la-haùn.” Laäu taän coù nghóa laø caùc laäu vónh vieãn khoâng coøn. Hoûi: Caùc phaùp thuaän theo laäu cuõng ñöôïc vónh vieãn khoâng coøn, taïi sao chæ noùi ñeán laäu aáy khoâng coøn? Ñaùp: Ñoù laø laáy laäu taän ñeå laøm haøng ñaàu, neân bieát laø cuïng noùi ñeán phaùp thuaän theo laäu khoâng coøn. Laïi nöõa, caùc laäu khoù ñoaïn-khoù phaù- khoù vöôït qua, chöù khoâng phaûi laø phaùp thuaän theo laäu, cho neân chæ noùi ñeán laäu. Laïi nöõa, caùc laäu nhieàu sai laàm kieân coá hôn, chöù khoâng phaûi laø phaùp thuaän theo laäu, cho neân chæ noùi ñeán laäu. Laïi nöõa, töï taùnh cuûa caùc laäu ñoaïn roài khoâng thaønh töïu, cuøng vôùi Thaùnh ñaïo traùi ngöôïc nhau, cho neân chæ noùi ñeán laäu taän. Caùc Thaùnh ñaïo daáy khôûi ñích thöïc cuøng vôùi taát caû phieàn naõo traùi ngöôïc nhau, chöù khoâng phaûi laø thieän höõu laäu-voâ phuù voâ kyù, nhöng luùc caùc Thaùnh ñaïo ñoaïn tröø phieàn naõo thì cuõng ñoaïn luoân Thaùnh ñaïo; nhö aùnh saùng cuûa ngoïn ñeøn chaùy leân cuøng vôùi boùng toái traùi ngöôïc nhau, chöù khoâng phaûi laø daàu-baác ñeøn vaø ñoà ñöïng daàu, nhöng phaù



tan boùng toái thì cuõng laøm cho daàu caïn-baác ñeøn chaùy khoâ vaø ñoà ñöïng daàu noùng leân. Hoûi: Vì sao chæ noùi ñeán laäu taän maø khoâng noùi ñeán Boäc löu-AÙch…? Ñaùp: Ba laäu ôû tröôùc thaâu nhieáp toaøn boä phieàn naõo, cho neân chæ noùi ñeán Laäu; Boäc löu-AÙch… tuy coù luùc thaâu nhieáp toaøn boä phieàn naõo maø khoâng ôû tröôùc; ba Kieát-ba caên baát thieän tuy ôû tröôùc maø thaâu nhieáp phieàn naõo khoâng heát, vì vaäy A-la-haùn chæ noùi ñeán Laäu taän, chöù khoâng phaûi laø Boäc löu … Hoûi: Söï thaønh töïu aáy thì quaù khöù coù maáy, vò laïi coù maáy, hieän taïi coù maáy? Ñaùp: Neáu döïa vaøo Ñònh coù Taàm-coù Töù, trí Voâ hoïc baét ñaàu hieän roõ ôû tröôùc maét, thì quaù khöù khoâng coù, vò laïi coù möôøi, hieän taïi coù chín. Trong naøy, Ñònh coù Taàm-coù Töù, ñoù laø Vò chí Ñònh vaø Tónh löï thöù nhaát. Döïa vaøo (Y) thì coù nguôøi noùi: Cuøng phaùt sinh laø döïa vaøo. Laïi coù ngöôøi noùi: Ñaúng Voâ giaùn duyeân laø nghóa döïa vaøo ôû ñaây. Lôøi bình: Neân ñöa ra caùch noùi naøy: Ngay nôi hai ñòa aáy noùi chung laø döïa vaøo. Baét

ñaàu (Sô) coù boán loaïi, nhö tröôùc ñaõ noùi roäng. Trong naøy chæ döïa vaøo hai loaïi Baét ñaàu ñeå soaïn luaän: 1. Baét ñaàu ñaït ñöôïc quaû, ñoù laø döïa vaøo ñòa aáy baét ñaàu ñaït ñöôïc quaû A-la-haùn. 2. Baét ñaàu chuyeån caên, ñoù laø döïa vaøo ñòa aáy Thôøi giaûi thoaùt baét ñaàu luyeän caên laøm Baát ñoäng. Trí Voâ hoïc hieän roõ ôû tröôùc maét, ñoù laø Taän trí. Hoûi: Ngöôøi Voâ hoïc cuõng coù luùc thaáy trí Phi hoïc phi voâ hoïc hieän roõ ôû tröôùc maét, luùc aáy cuõng laø thaáy trí Voâ hoïc, laø thaáy trí do nhöõng nguôøi Voâ hoïc ñaõ phaùt khôûi, taïi sao trong naøy khoâng noùi nguôøi Voâ hoïc thaáy trí Voâ hoïc hieän roõ ôû tröôùc maét? Ñaùp: Neân noùi maø khoâng noùi ñeán, thì neân bieát laø trong naøy coù caùch noùi khaùc. Laïi nöõa, trong naøy thaáy trí Voâ hoïc töùc laø noùi thaáy trí Voâ hoïc, chöù khoâng phaûi laø thaáy trí cuûa nguôøi Voâ hoïc, cho neân khoâng caàn phaûi vaën hoûi. Quaù khöù khoâng coù, ñoù laø nhö tröôùc ñaõ noùi hai saùt-na ñaàu tieân hieän roõ ôû tröôùc maét thì hoaøn toaøn khoâng coù, bôûi vì quaù khöù chöa coù moät nieäm naøo ñaõ sinh-dieät, giaû söû ñaõ sinh-dieät maø ñaït ñöôïc quaû-chuyeån caên, hoaëc laø vì lui suït rôøi boû. Vò lai coù möôøi, ñoù laø ngay luùc baét ñaàu ñaõ tu ñaày ñuû möôøi chi Voâ hoïc cuûa vò lai. Hieän taïi coù chín, bôûi vì luùc baáy giôø chín chi hieän roõ ôû tröôùc maét, ñoù laø tröø ra Chaùnh kieán, khoâng coù theå khôûi leân trong saùt-na naøy.

SOÁ 1545 - LUAÄN A TYØ ÑAÏT MA ÑAÏI TYØ BAØ SA, Quyeån 94 778

Voâ hoïc dieät roài khoâng maát, neáu laïi döïa vaøo Ñònh coù Taàm-coù Töù, trí Voâ hoïc hieän roõ ôû tröôùc maét, thì quaù khöù-hieän taïi coù chín, vò lai coù möôøi. Trong naøy, Voâ hoïc (Bæ) nghóa laø chín chi Voâ hoïc; dieät roài nghóa laø Voâ thöôøng dieät roài; khoâng maát nghóa laø khoâng coù ba nhaân duyeân laøm maát ñi Thaùnh ñaïo aáy, nhö tröôùc ñaõ noùi. Neáu laïi döïa vaøo..., nghóa laø Voâ hoïc töø saùt-na thöù hai trôû ñi, laïi döïa vaøo Ñònh coù Taàm-coù Töù thì Taän trí- Voâ sinh trí tuøy theo moät loaïi hieän roõ ôû tröôùc maét. Hoûi: Taïi sao laïi daáy khôûi trí cuûa ñòa naøy? Ñaùp: Bôûi vì yù nieäm baùo aân, bôûi vì nhôø vaøo boán duyeân, nhö tröôùc ñaõ noùi roäng. Quaù khöù coù chín, ñoù laø töø saùt-na thöù hai trôû ñi thì thaønh töïu quaù khöù, saùt-na thöù nhaát thì ñaõ khôûi dieät, coøn laïi nhö tröôùc ñaõ noùi. Voâ hoïc dieät roài khoâng maát, neáu döïa vaøo Ñònh khoâng coù Taàm-khoâng coù Töù, trí Voâ hoïc hieän roõ ôû tröôùc maét, thì quaù khöù coù chín, vò lai coù möôøi, hieän taïi coù taùm. Trong naøy, Ñònh khoâng coù Taàm-khoâng coù Töù, ñoù laø ba Tónh löï sau; khoâng noùi ñeán Tónh löï trung gian, nghóa nhö tröôùc ñaõ noùi. Hieän taïi coù taùm, laø tröø ra Chaùnh tö duy, bôûi vì ñòa aáy khoâng coù Taàm, coøn laïi nhö tröôùc ñaõ noùi. Voâ hoïc dieät roài khoâng maát, neáu döïa vaøo Voâ-saéc Ñònh, trí Voâ hoïc hieän roõ ôû tröôùc maét, thì quaù khöù coù chín, vò lai coù möôøi, hieän taïi coù naêm. Trong naøy, Ñònh Voâ-saéc laø ba Ñònh Voâ-saéc tröôùc; khoâng noùi ñeán ñònh thöù tö, nghóa nhö tröôùc ñaõ noùi. Hieän taïi coù naêm, laø tröø ra Chaùnh tö duy- Chaùnh ngöõ-Chaùnh nghieäp-Chaùnh maïng, bôûi vì ñòa aáy khoâng coù, coøn laïi nhö tröôùc noùi. Voâ hoïc dieät roài khoâng maát, neáu tieán vaøo Dieät ñònh, hoaëc laø taâm theá tuïc hieän roõ ôû tröôùc maét, thì quaù khöù coù chín, vò lai coù möôøi, hieän taïi khoâng coù. Trong naøy, tieán vaøo

Dieät ñònh, ñoù laø truù trong Ñònh dieät thoï töôûng; taâm theá tuïc, ñoù laø taâm Ñònh höõu laäu ra khoûi Dieät ñònh, hoaëc laïi khôûi leân taâm Ñònh höõu laäu khaùc. Quaù khöù coù chín, ñoù laø luùc ban ñaàu tröôùc kia ñaõ khôûi leân chín chi cuûa Ñònh coù Taàm-coù Töù. Vò lai coù möôøi, laø ngay luùc baét ñaàu aáy ñaõ tu möôøi chi. Hieän taïi khoâng coù, bôûi vì luùc baáy giôø Thaùnh ñaïo khoâng hieän roõ tröôùc maét. Voâ hoïc dieät roài khoâng maát, neáu döïa vaøo Ñònh coù Taàm-coù Töù, kieán Voâ hoïc baét ñaàu hieän roõ ôû tröôùc maét, thì quaù khöù-hieän taïi coù chín, vò lai coù möôøi. Trong naøy, kieán Voâ hoïc baét ñaà, ñoù laø Chaùnh kieán Voâ hoïc. Quaù khöù coù chín, ñoù laø ban ñaàu ñaõ khôûi leân Ñònh coù Taàm-coù Töù, trí Voâ hoïc cuøng sinh khôûi chín chi. Hieän taïi coù chín, ñoù laø tröø ra Chaùnh trí, bôûi vì Kieán vaø Trí khoâng daáy khôûi cuøng luùc. Vò lai coù möôøi, ñoù Trí ban ñaàu



tröôùc kia vaø Kieán baét ñaàu baây giôø maø tu möôøi. Voâ hoïc dieät roài khoâng maát, neáu laïi döïa vaøo Ñònh coù Taàm-coù Töù, hoaëc laø Trí-hoaëc laø Kieán Voâ hoïc hieän roõ ôû tröôùc maét, thì quaù khöù-vò lai coù möôøi, hieän taïi coù chín. Trong naøy, hoaëc laø Trí, laø Taän trí-Voâ sinh trí tuøy theo moät loaïi; hoaëc laø Kieán, ñoù laø Chaùnh kieán Voâ hoïc. Quaù khöù coù möôøi, ñoù laø Trí ban ñaàu-Kieán ban ñaàu tröôùc kia cuøng sinh khôûi möôøi chi. Vò lai coù möôøi, töùc laø ñaõ tu möôøi chi Voâ hoïc. Hieän taïi coù chín, laø luùc Trí thì tröø ra Kieán, luùc kieán thì tröø ra Trí, coøn laïi chín chi. Phaàn coøn laïi nhö tröôùc noùi. Voâ hoïc dieät roài khoâng maát, neáu döïa vaøo Ñònh khoâng coù Taàm-coù Töù, hoaëc laø Trí-hoaëc laø Kieán hieän roõ ôû tröôùc maét, thì quaù khöù-vò lai coù möôøi, hieän taïi coù taùm. Trong naøy, hieän taïi coù taùm, laø tröø ra Chaùnh tö duy-Trí vaø Kieán tuøy theo moät loaïi, coøn laïi taùm chi. Phaàn coøn laïi noùi nhö tröôùc. Voâ hoïc dieät roài khoâng maát, neáu döïa vaøo Ñònh Voâ-saéc, hoaëc laø Trí-hoaëc laø Kieán Voâ hoïc hieän roõ ôû tröôùc maét, thì quaù khöù-vò lai coù möôøi, hieän taïi coù naêm. Trong naøy, hieän taïi coù naêm laø tröø ra Chaùnh tö duy- Chaùnh ngöõ-Chaùnh nghieäp-Chaùnh maïng, Trí vaø Kieán tuøy theo moät loaïi, coøn laïi naêm chi. Phaàn coøn laïi noùi nhö tröôùc. Voâ hoïc dieät roài khoâng maát, neáu tieán vaøo Dieät ñònh, hoaëc laø taâm theá tuïc hieän roõ ôû tröôùc maét, thì quaù khöù-vò lai coù möôøi, hieän taïi khoâng coù. Trong naøy, quaù khöù-vò lai coù möôøi, laø luùc Trí ban ñaàu-Kieán ban ñaàu tröôùc kia ñaõ khôûi-ñaõ tu möôøi chi. Phaàn coøn laïi noùi nhö tröôùc. Neáu döïa vaøo Ñònh khoâng coù Taàm-coù Töù, Trí Voâ hoïc baét ñaàu hieän roõ ôû tröôùc maét, thì quaù khöù khoâng coù vò lai coù möôøi, hieän taïi coù taùm. Trong naøy, Trí Voâ hoïc baét ñaàu hieän roõ ôû tröôùc maét, ñoù laø Taän trí. Quaù khöù khoâng coù, laø bôûi vì saùt-na thöù nhaát thì chöa coù moät nieäm naøo ñaõ sinh-dieät, giaû söû ñaõ sinh-dieät maø vì ba duyeân cho neân rôøi boû. Vò lai coù möôøi, ñoù laø ngay luùc baét ñaàu ñaõ tu ñaày ñuû möôøi chi Voâ hoïc cuûa vò lai. Hieän taïi coù taùm, laø tröø ra Chaùnh tö duy vaø Chaùnh kieán. Phaàn coøn laïi noùi nhö tröôùc. Voâ hoïc dieät roài khoâng maát, neáu laïi döïa vaøo Ñònh khoâng coù Taàm- coù Töù, Trí Voâ hoïc hieän roõ ôû tröôùc maét, thì quaù khöù-hieän taïi coù

taùm, vò lai coù möôøi. Trong naøy, Trí Voâ hoïc hieän roõ ôû tröôùc maét, ñoù laø Taän trí-Voâ sinh trí tuøy theo moät loaïi. Phaàn coøn laïi noùi nhö tröôùc. Voâ hoïc dieät roài khoâng maát, neáu döïa vaøo Ñònh Voâ-saéc, Trí Voâ hoïc hieän roõ ôû tröôùc maét, thì quaù khöù coù taùm, vò lai coù möôøi, hieän taïi coù naêm. Trong naøy, quaù khöù coù taùm, ñoù laø Trí Voâ hoïc baét ñaàu töø Ñònh khoâng coù

SOÁ 1545 - LUAÄN A TYØ ÑAÏT MA ÑAÏI TYØ BAØ SA, Quyeån 94 780

Taàm-khoâng coù Töù tröôùc ñaày cuøng sinh khôûi taùm chi. Phaàn coøn laïi noùi nhö tröôùc. Voâ hoïc dieät roài khoâng maát, neáu tieán vaøo Dieät ñònh, hoaëc laø taâm theá tuïc hieãn roõ ôû tröôùc maét, thì quaù khöù coù taùm, vò lai coù möôøi, hieän taïi khoâng coù. Trong naøy, quaù khöù coù taùm, ñoù laø Trí baét ñaàu cuøng sinh khôûi taùm chi. Phaàn coùn laïi noùi nhö tröôùc. Voâ hoïc dieät roài khoâng maát, neáu döïa vaøo Ñònh coù Taàm-coù Töù, Trí Voâ hoïc hieän roõ ôû tröôùc maét, thì quaù khöù coù taùm, vò lai coù möôøi, hieän taïi coù chín. Trong naøy, hieän taïi coù chín, ñoù laø tröø ra Chaùnh kieán. Phaàn coøn laïi noùi nhö tröôùc. Voâ hoïc dieät roài khoâng maát, neáu döïa vaøo Ñònh khoâng coù Taàm-coù Töù, Kieán Voâ hoïc baét ñaàu hieän roõ ôû tröôùc maét, ñoù laø Chaùnh kieán Voâ hoïc. Quaù khöù coù taùm, ñoù laø Trí ban ñaàu cuøng sinh khôûi taùm chi. Vò lai coù möôøi, ñoù laø Trí baét ñaàu tröôùc kia vaø Kieán baét ñaàu baây giôø ñaõ tu möôø chi. Phaàn coøn laïi noùi nhö tröôùc. Voâ hoïc dieät roài khoâng maát, neáu laïi döïa vaøo Ñònh khoâng coù Taàm- coù Töù, laàn löôït chuyeån ñoåi cho ñeán neáu döïa vaøo Ñònh coù Taàm-coù Töù, hoaëc laø Trí-hoaëc laø Kieán Voâ hoïc hieän roõ ôû tröôùc maét, thì ñeàu tuùy theo söï thích hôïp, neân döïa theo tröôùc maø noùi. Neáu döïa vaøo Ñònh Voâ-saéc, Trí Voâ hoïc baét ñaàu hieän roõ ôû tröôùc maét, thì quaù khöù khoâng coù, vò lai coù möôøi, hieän taïi coù naêm. Trong naøy, Trí Voâ hoïc baét ñaàu hieän roõ ôû tröôùc maét, ñoù laø Taän trí. Quaù khöù khoâng coù, laø bôûi vì saùt-na thöù nhaát thì chöa coù moät nieäm naøo ñaõ sinh-dieät, giaû söû ñaõ sinh-dieät maø vì ba duyeân cho neân ñaõ rôøi boû. Vò lai coù möôøi, laø ngay luùc baét ñaàu ñaõ tu ñaày ñuû möôøi chi Voâ hoïc cuûa vò lai. Hieän taïi coù naêm, laø tröø ra Chaùnh tö duy-Chaùnh ngöõ-Chaùnh nghieäp-Chaùnh maïng vaø Chaùnh kieán. Phaàn coøn laïi noùi nhö tröôùc. Voâ hoïc dieät roài khoâng maát, neáu laïi döïa vaøo Ñònh Voâ-saéc, Trí Voâ hoïc hieän roõ ôû tröôùc maét, thì quaù khöù-hieän taïi coù naêm, vò lai coù möôøi. Trong naøy, Trí Voâ hoïc hieän roõ ôû tröôùc maét, ñoù laø Taän trí-Voâ sinh trí tuøy theo moät loaïi. Vò lai coù möôøi, ñoù laø luùc Trí ban ñaàu ñaõ tu möôøi chi. Phaàn coøn laïi noùi nhö tröôùc. Voâ hoïc dieät roài khoâng maát, neáu tieán vaøo Dieät ñònh, hoaëc laø taâm theá tuïc hieän roõ ôû tröôùc maét, thì quaù khöù coù naêm, vò lai coù möôøi, hieän taïi khoâng coù. Trong naøy, quaù khöù coù naêm. Ñoù laø Trí ban ñaàu cuøng sinh khôûi naêm chi. Phaàn coøn laïi noùi nhö tröôùc. Voâ hoïc dieät roài khoâng maát, neáu döïa vaøo Ñònh coù Taàm-coù Töù, cho ñeán neáu döïa vaøo Ñònh khoâng coù Taàm-khoâng coù Töù, Trí Voâ hoïc hieän roõ

ôû tröôùc maét, thì ñeàu tuøy theo söï thích hôïp, neân döïa theo tröôùc maø noùi. Neáu döïa vaøo Ñònh Voâ-saéc, Kieán Voâ hoïc baét ñaàu hieän roõ ôû tröôùc maét, thì

quaù khöù- hieän taïi coù naêm, vò lai coù möôøi. Trong naøy, Kieán Voâ hoïc baét ñaàu hieän roõ ôû tröôùc maét, ñoù laø Chaùnh kieán Voâ hoïc. Quaù khöù coù naêm, ñoù laø Trí ban ñaàu tröôùc ñaây cuøng sinh khôûi naêm chi. Vò lai coù möôøi, ñoù laø Trí ban ñaàu tröôùc ñaây vaø Kieán baét ñaàu baây giôø ñaõ tu möôøi chi cuûa vò lai. Voâ hoïc dieät roài khoâng maát, neáu laïi döïa vaøo Ñònh Voâ-saéc, hoaëc laø Trí-hoaëc laø Kieán Voâ hoïc hieän roõ ôû tröôùc maét, thì quaù khöù coù saùu, vò lai coù möôøi, hieän taïi coù naêm. Trong naøy, quaù khöù coù sau, ñoù laø Trí baét ñaàu tröôùc ñaây cuøng sinh khôûi naêm chi, vaø Kieán baét ñaàu tröôùc ñaây cuøng sinh khôûi naêm chi, hôïp laïi laøm saùu. Phaàn coøn laïi noùi nhö tröôùc. Voâ hoïc dieät roài khoâng maát, neáu tieán vaøo Dieät ñònh, hoaëc laø taâm theá tuïc hieän roõ ôû tröôùc maét, laàn löôït chuyeån ñoåi cho ñeán neáu döïa vaøo Ñònh khoâng coù Taàm-khoâng coù Töù, hoaëc laø Trí-hoaëc laø Kieán Voâ hoïc hieän roõ ôû tröôùc maét, thì ñeàu tuøy theo söï thích hôïp, caàn phaûi döïa theo tröôùc maø noùi. Trong naøy, taát caû quaù khöù-vò lai ñeàu noùi ñeán phaàn vò baét ñaàu khôûi vaø tu, chöù khoâng noùi ñeán phaàn vò sau ñaõ khôûi-ñaõ tu, hieän taïi tuøy theo daáy khôûi hieän roï tröôùc maét maø noùi; ñaõ noùi veà Voâ hoïc thì cuõng bao goàm taát caû, chöù khoâng phaûi laø chæ rieâng ngöôøi theo thöù töï tieán vaøo taát caû caùc Ñònh. Hoûi: Vì sao luùc ñaït ñöôïc quaû Hoïc, Kieán laø ñaïo Voâ giaùn, Kieán laø ñaïo giaûi thoaùt; luùc ñaït ñöôïc quaû Voâ hoïc, Kieán laø ñaïo Voâ giaùn, Trí laø ñaïo giaûi thoaùt? Ñaùp: Quaû vò Voâ hoïc ñaõ laøm xong taát caû nhöõng vieäc caàn laøm, gia haïnh döøng laïi khoâng coøn tìm kieám gì nöõa, cho neân khoâng goïi laø Kieán; quaû vò Hoïc thì khoâng nhö vaäy, cho neân ñöôïc goïi laø Kieán. Hoûi: Vì sao phaàn vò Voâ hoïc ban ñaàu noùi laø Trí, veà sau noùi laø Kieán; phaàn vò Hoïc thì ñaàu vaø sau ñeàu noùi laø Kieán? Ñaùp: Phaàn vò Voâ hoïc ban ñaàu chaéc chaén phaùt khôûi Taän trí, cho neân ban ñaàu noùi laø Trí; veà sau neáu luùc tieáp tuïc khôûi leân coâng ñöùc thuø thaéng, cuõng coù suy ñoaùn, cho neân sau noùi laø Kieán. Phaàn vò Hoïc tröôùc tieân daáy khôûi Khoå phaùp trí nhaãn, chæ coù Kieán chöù khoâng phaûi laø Trí, cho neân ban ñaàu noùi laø Kieán; veà sau trí voâ laäu chöa laøm xong nhöõng vieäc caàn laøm, suy ñoaïn khoâng ngöøng cuõng ñöôïc goïi laø Kieán, cho neân sau noùi laø Kieán.

*Nguồn: Giảng Sư (giangsu.io.vn) — văn bản trích từ kho sách cổ và kinh điển.*